

ХАНС КРИСТИАН АНДЕРСЕН СРЕБЪРНАТА ПАРИЧКА

Превод от датски: Светослав Минков, —

chitanka.info

Имаше някога една сребърна паричка. Тя излезе от монетолеярницата чистичка, беличка — затъркаля се и задрънка:

— Ура! Сега ще тръгна по белия свят!

И тръгна.

У кого само не попадна тя. Държеше я в топлите си ръчички и малкото дете, стискаше я в треперещите си ръце и скъперникът. Постарите хора я въртяха и обръщаха дълго, преди да се разделят с нея, а младежът я пускаше веднага да продължи пътя си. Паричката, както казахме, беше сребърна и съдържаше съвсем малко мед. Цяла година вече тя живееше в страната, където беше родена.

И ето, един прекрасен ден тя тръгна да пътува извън границите на родната си земя. Тя беше последната отечествена монета в кесията на своя пътуващ господар. Той никак и не подозираше нейното съществуване, когато веднъж я съгледа случайно.

— Гледай ти, аз съм имал още една родна паричка — каза той. — Нищо, нека и тя попътува с мен.

И паричката задрънка и заскача от радост, когато нейният господар я пусна отново в кесията. Тук тя трябваше да лежи рамо до рамо с чуждестранните си другарки, които влизаха и излизаха непрекъснато, като си отстъпваха място една на друга. Едничка тя продължаваше да стои в кесията и без съмнение туй беше знак на отличие.

Минаха няколко седмици. Паричката беше вече съвсем далеч от родината си, но не знаеше де се намира. Наистина другите монети се препоръчваха за францужойки и италианки, разправяха в кой град се намират, но въпреки туй нашата паричка не можеше да има никаква представа за местата, през които пътуваше. Тя седеше все в кесията, без да може да види нещо.

Но ето, веднъж паричката забеляза, че кесията е отворена, и се плъзна към отвора ѝ, за да погледне поне с едно око белия свят. Туй, разбира се, тя не трябваше да прави, но паричката беше любопитна, а любопитството винаги бива наказвано. Паричката се измъкна от кесията и влезе в джоба на панталоните. Вечерта, когато господарят извади кесията, тя си остана в джоба му и заедно с другите дрехи бе изнесена в коридора. Там тя падна веднага на пода, но никой не забеляза това.

На другата сутрин внесоха отново дрехите в стаята. Господарят се облече и си замина, а паричката остана. Някой я намери, реши да я похарчи и тя видя пак белия свят заедно с три други парички.

„Колко е хубаво да видиш други хора, други обичаи!“ — помисли си тя.

— Каква е тая парà? — чу се в същата минута. — Тая парà не е нашенска. Да, тя изглежда фалшива. Тя нищо не струва!

Ето, отгук започва историята на сребърната паричка, която тя сама разказа по-късно.

— „Фалшива! Нищо не струва!“ Тия думи се забиха като игли в сърцето ми — разправяше паричката. — Аз знаех, че съм от чисто сребро и че имам много приятен звън. Тия хора навярно се лъжеха. Но може би техните думи не се отнасяха за мен? Не, те говореха точно за мен! Аз именно бях фалшива и нищо не струвах!

— Трябва да я похарча някъде на тъмно — каза човекът, у когото бях попаднала.

И оттогава започнаха да ме харчат на тъмно, а денем ме гледаха сърдито и ме навикваха:

— Фалшива! Нищо не струва! Трябва по-скоро да се отървем от нея!

„Горката аз! — мислех си. — Каква полза от това, че съм направена от чисто сребро и че имам приятен звън, когато всички ме ненавиждат! В очите на света ще останеш такъв, какъвто светът те мисли. Ужасно нещо трябва да е туй да имаш наистина нечиста съвест, да ходиш по лоши пътища, щом като аз самата, която в нищо не съм виновна, се измъчвам толкова много!“

Всеки път, когато ме вадеха от джоба, аз изтръпвах при мисълта за оня поглед, който щеше да ме пониже. Да, аз знаех предварително, че ще ме върнат назад или ще ме хвърлят в чекмеджето, сякаш сама бях лъжкиня.

Веднъж попаднах у една бедна стара жена. Тя ме получи като надница за своята тежка работа и след това никъде не можа да ме похарчи. Никой не искаше да ме вземе, а за бедната жена това беше истинско наказание.

— Да, по неволя трябва да излъжа и аз някого — каза тя. — При тая бедност не мога да я държа повече у себе си. Ще я дам на богатия бакалин, от това той няма да стане по-беден. И все пак туй не е хубаво, зная, че не е хубаво!

„Само това оставаше! Да измъчвам сега и съвестта на бедната жена! — въздъгнах аз. — Нима наистина съм се променила тъй много от времето?“

Жената отиде при богатия бакалин, но той познаваше много добре парите и не се остави да го излъжат. Той ме погледна и ме запрата в лицето на бедната жена. С мен тя не можа да си купи хляб и туй нарани дълбоко сърцето ми. „Нима съм създадена само за нещастие на другите? — помислих си аз. — А на младини блестях и звънтях весело и се гордеех тъй много с ценността си и с отличната си изработка? Ах, колко съм нещастна!“

Да, мъчно и тежко ми беше — тъй тежко, както може да бъде само на една бедна пара, която никой не иска да вземе.

Но старата жена ме занесе пак в къщи, погледна ме с добри и ласкави очи и рече:

— Не, аз не ще лъжа вече никого с теб. Ще ти пробия една дупчица — нека всеки знае, че ти си фалшива. Или чакай... може би ти носиш щастие. Да, да, виж ти, как ми хрумна туй съвсем случайно в главата!... Може пък наистина да е така!... Ще ти пробия дупчица, ще те нанижа на връвчица и ще те окача на шията на съседското момиченце, за да му донесеш щастие.

И тя ми проби дупчица. Разбира се, не е много приятно да ти пробиват дупчица, но ако туй се прави с добро намерение, може лесно да се понесе. Сетне аз бях нанизана на връвчица, тъй че заприличах на медальонче, и увиснах на шията на малкото момиченце. Детето ми се смееше и ме целуваше. Цяла нощ прекарах аз върху топлите детски гърди.

На сутринта майката на момиченцето ме взе в ръката си и започна да ме разглежда. Познах я, че беше намислила нещо — изведнъж почувствувах това. Тя взе ножицата и преряза връвчицата.

— Щастлива паричка! — рече тя. — Чакай, туй ще се познае веднага! — И тя ме пусна в оцет и ме държа така, докато станах съвсем зелена. Сетне залепи дупчица с восък, поизчисти ме и когато мръкна, отиде при продавача на лотарийни билети да си опита щастиято.

Колко тежко ми беше! Просто щях да се пръсна от мъка! Аз знаех, че ще ме нарекат фалшива и ще ме захвърлят пред очите на другите монети, които лежах и се гордееха със своите надписи и гербове.

Ала тоя път сполучих да се изплъзна. При продавача имаше много хора, той беше твърде зает и аз се търкулнах със звън при другите монети. Не зная дали купеният с мен билет спечели, зная само, че на другия ден ме нарекоха фалшива, сложиха ме настрана и ме пуснаха отново да лъжа! Туй е непоносимо, когато имаш честен характер, а аз, без да се хваля, имам точно такъв характер.

Много години наред минавах по такъв начин от ръка в ръка, от къща в къща и слушах непрекъснато само ругатни и упреци. Никой не ми вярваше, пък и аз сама не вярвах вече нито на себе си, нито на света. Да, тежко беше за мен това време!

Но ето, веднъж пристигна някакъв пътешественик. Попадах в ръцете му и той беше тъй прост, че ме взе за обикновена местна монета. Ала когато поиска да плаща с мен, аз чух отново:

— Нищо не струва! Фалшива е!

— Че на мен ми я дадох за истинска — рече непознатият и започна да ме разглежда внимателно. Изведнъж лицето му светна от радост, а това не бе се случвало досега с нито един от ония, които ме разглеждаха. — Я, как е дошла тук? — извика той. — Та това е нашенска паричка — добра и честна паричка, на която са пробили дупчица и която наричат фалшива. Интересно наистина! Чакай да я взема!

Ех, как се зарадвах! Най-сетне ме признаха за добра и честна монета. Аз щях да се върна пак в родината си, дето всички ме знаеха и дето щяха да разберат, че съм сребърна. От радост бях готова да хвърля няколко искри, но туй ле ми е в природата. Туй може да прави само стоманата, но не и среброто.

Моят господар ме зави в тънка бяла хартия, за да не ме смесва с другите монети и да не ме загуби. В тържествени случаи, при среща със земляци, той ме изваждаше и ме показваше на всички и аз слушах много добри отзиви за себе си — разправяха например, че съм интересна. Чудно наистина как можех да бъда интересна, когато не казвах нито думица!

Най-сетне аз пристигнах в родината си. Край на всички мъки! Радостта ми се върна отново — ето, аз бях от истинско сребро и имах отлична изработка. Вярно е, че бях пробита като фалшива монета, но туй няма никакво значение, щом наистина не съм фалшива. Трябва само да имаш търпение и да чакаш: в края на краищата истината винаги излиза наяве! В това съм твърдо убедена! — завърши паричката.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.